

Մ Ա Յ Ր Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Բ Ո Ւ Մ

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆՆԻՔԻՑ

Վիլյամ Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակը.— Երևանի արվեստասեր հասարակայնությունը լայնորեն նշեց Վիլյամ Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակը: Նշանակալից տարեթվի առթիվ տեղի ունեցան երեկույթներ, հանդեսներ, շեքսպիրագիտության նվիրված գիտական ժողովներ:

Երևանի օպերային թատրոնում տեղի ունեցավ հանդիսավոր երեկո, որին ներկա էին մեծ թվով արվեստագետներ, գրականագետներ, գիտության գործիչներ: Հանձարեղ թատերագրի ստեղծագործության մասին հանդես եկան գրականագետ Հովհաննես Մամիկոնյանը, բանաստեղծ Նաիրի Զարյանը, արվեստի տեսաբան Ռուբեն Զորյանը, ժողովրդական դերասան Գուրգեն Ջանիբեկյանը: Ժողովրդական արտիստ Վահրամ Փափալյանը արտասանեց հատվածներ Օթելլոյի մենախոսություններից:

Հետաքրքիր անցավ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի արվեստի ինստիտուտի և Հայաստանի թատերական ընկերության համատեղ հրավիրած գիտական նստաշրջանը: Կարդացվեցին վեկուցումներ «Շեքսպիրը և թուրքերը», «Հայ բեմանկարիչները Շեքսպիրի մեկնաբան», «Շեքսպիրը հայ բեմի վրա» թեմաներով:

Շեքսպիրի գործերը առաջին անգամ հայ բեմի վրա խաղացվել են ավելի քան 100 տարի առաջ: Այդ ժամանակամիջոցում շուրջ 40 հայ դերասաններ Օթելլոյի դերն են կատարել, 23 հոգի՝ Համլետի և այլն: «Համլետ»-ը ունեցել է 8 տարբեր թարգմանություն, «Օթելլո»-ն՝ 7, «Մակբեթ»-ը՝ 6 և այլն: Շեքսպիրի գործերի բեմադրության և բազմաբանակ տպագրության տեսակետից Հայաստանը երկրորդ տեղն է գրավում Սովետական Միության մեջ, Ռուսաստանյան ֆեդերացիայից հետո:

Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը.— Վերջերս տեղի ունեցավ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը, նվիրված 1963 թվականի արդյունքներին և 1964 թվականի անելիքներին: Ընդհանուր ժողովը ներածական

խոսքով բացեց գիտությունների ակադեմիայի նախագահ, ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանը:

Ակադեմիան ներկայիս ունի 25 տարբեր գիտահետազոտական հաստատություններ՝ ինստիտուտներ, սեկտորներ, լաբորատորիաներ, զոնալ կայաններ և այլն: Անցյալ տարի գիտահետազոտական ինստիտուտները վթարված են եղել ավելի քան 80 տարբեր բնույթի գիտական թեմաների ուսումնասիրությամբ և մշակմամբ: Նոր հաջողություններ են ձեռք բերվել մեխանիկայի և մաթեմատիկայի բնագավառներում: Ուրախալի արդյունքների են հասել աստրոֆիզիկոսները, առավել բարձրացնելով Բյուրականի աստղադիտարանի հռչակը:

Լրիվ բեռնվածությամբ են աշխատում ակադեմիայի քիմիաբանական հաստատությունները: Նրանք ուսումնասիրում են քիմիայի վարդացման հետ կապված բազմաթիվ խնդիրներ, որպեսզի ձեռք բերված արդյունքները գործի դրվեն ժողովրդական տնտեսության մեջ:

Ժողովում խոսվեց նաև հասարակական գիտությունների վարդացման մասին: Ցանկություն հայտնվեց, որ արևելագիտության և փիլիսոփայության սեկտորների հիման վրա ստեղծվեն երկու տարբեր ինստիտուտներ:

Հայ արվեստի վարպետները Մոսկվայում.— Մոսկվայում տեղի ունեցավ հայ արվեստի յուրատեսակ մի ստուգատես: Շուրջ 300 արվեստագետներ՝ երգիչներ, նվագողներ, պարողներ, ամբողջ երկու շաբաթ հանդես եկան մոսկվացիների առաջ ստեղծագործական հաշվետվությամբ: Համերգները տեղի էին ունենում գլխավորապես Կրեմլում, համագումարների սրահում: Հայ արվեստագետները հանդես եկան նաև Մոսկվայի խոշոր գործարաններում և Չայկովսկու անվան համերգային մեծ դիլիճում:

Համերգներին մասնակցում էին Երևանի օպերային թատրոնի մեներգիչները, բալետի դերասաններն ու դերասանուհիները, սիմֆոնիկ նվագախումբը, Հայկական ֆիլհարմոնիայի երգի-պարի վաստակավոր անսամբլը, պարի

պետական անսամբլը, Հայաստանի էստրադային նվագախումբը, Երևանի Չայկովսկու անվան երաժշտական ուսումնարանի պատանի ջութակահարների անսամբլը, առանձին երաժիշտներ, կոմպոզիտորներ:

Բոլոր համերգներն անցան բացառիկ հաջողությամբ: Մոսկվացիները մեծ խանդավառությամբ ընդունեցին հայ արվեստագետներին: Կրեմլում նրանք տվեցին 6 համերգ, որոնց ներկա եղան ավելի քան 36 000 մոսկվացիներ: Ելքափակիչ համերգին ներկա են եղել սովետական կառավարության անդամները Ն. Ս. Խրուշչովի գլխավորությամբ:

Արժեքավոր աշխատություն.— Հայաստանի գիտությունների ակադեմիան վերջերս լույս է ընծայել «Ենտզենոլոգիայի և օնկոլոգիայի ինստիտուտի գիտական աշխատությունների 7-րդ հատորը, ակադեմիկոս Վ. Ֆանաբջյանի խմբագրությամբ:

Այս արժեքավոր գիրքը նվիրված է արդի բժշկության երեք կարևոր ճյուղերին՝ «Ենտզենոլոգիային, ռադիոբիոլոգիային և օնկոլոգիային»: Գրքում լուսաբանված են չարորակ ուռուցքների գոյացման և բուժման հարցերը: Մեծ տեղ է հատկացված ուռուցքների ախտաճանաչման և ճառագայթային, քիմիատերապևտիկ ու վիրահատման միջոցով բուժում կատարելու եղանակներին:

Հատորը մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում ոչ միայն նեղ մասնագետների, այլև բժշկական բնագավառի աշխատողների լայն խավերի համար:

Առողջապահության հարցերին նվիրված սեմինար.— Երևանում տեղի ունեցավ ՄԱԿ-ին առընթեր գործող առողջապահության միջազգային կազմակերպության սեմինար, որին մասնակցում էին Անգլիայի, Արգենտինայի, Զվիցերիայի, ԳՖՌ-ի, Հարավսլավիայի, Հունաստանի, Ճապոնիայի, Իսրայելի, Ցեյլոնի, Ուգանդայի և այլ երկրների բժշկական աշխատողներ: Նրանք ծանոթացան առողջապահության գործի դրվածքին Հայաստանում և հատկապես հետաքրքրվեցին Երևանի բժշկական ինստիտուտի ուսանողական գիտական ընկերության գործունեությամբ:

Ընկերություն ունի 500 ուսանող անդամներ, որոնց թվում կան Իրաքից, Իրանից, Սիրիայից, Լիբանանից և լատինական Ամերիկայից եկած ուսանողներ, որոնք սովորում են նույն ինստիտուտում: Ընկերության անդամներն պահվում են գիտական աշխատանքով Հայաստանի տարբեր հիվանդանոցներում: Դա օգնում է նրանց ավելի լավ յուրացնելու ժամանակակից բժշկության նվաճումները:

Առողջապահության միջազգային կազմակերպության պատասխանատու աշխատողներից մեկի՝ Ջեյմս Վայնի (Ջվիցերիա) հայտարարությամբ Մոսկվայի, Լենինգրադի, Կիևի և Երևանի ուսանողական գիտական ընկերությունների աշխատանքի փորձը կարելի է օգտագործել աշխարհի շատ երկրներում:

Հայ մասնագետները արտասահմանյան երկրներում.— Հայաստանի արդյունաբերությունը ամեն տարի զգալի քանակությամբ բարդ ու կատարելագործված վանպան տեսակի մեքենաներ ու սարքեր է արտահանում դեպի արտասահմանյան պանազան երկրներ: Այս փաստը պերճախոս վկայությունն է ոչ միայն մեր երկրի վերելքի,

այլև հայ մարդկանց գիտական ու տեխնիկական առաջադիմության:

Ահա և մեկ ուրիշ փաստ այդ երևույթը հաստատող: Ներկայիս զգալի թվով հայ ինժեներներ և մասնագետներ, սովետական մյուս ժողովուրդների մասնագետների հետ, հաջողությամբ գործում են Ասիայի և Աֆրիկայի մի շարք երկրներում, անմիջականորեն մասնակցելով այդ երկրներում Սովետական Միության օգնությամբ կառուցվող խոշոր գործարանների և էլեկտրակայանների շինարարության:

Մի խումբ հայ ինժեներներ աշխատում են Ասուսեի ջրամբարի, ջրահեղեղակայանի և ամբարտակի կառուցման վրա: Գանայի (Աֆրիկա) Հանրապետության մեջ կառուցվում է խոշոր ջրահեղեղակայան՝ տարեկան մեկ միլիարդ կիլովատ-ժամ կարողությամբ: Այդ էլեկտրակայանի գլխավոր նախագիծը կապվել է Երևանցի Գուրգեն Ղապալյանը, որը միաժամանակ ՄԱԿ-ի խորհրդակցան է: Այժմ «Հայհիդրոնախագիծ» ինստիտուտը մշակում է այդ կայանի նախագծի մանրամասնությունները:

Բաղդադում կառուցվում է էլեկտրատեխնիկական մի գործարան, որը լինելու է խոշորագույն արդյունաբերական ձեռնարկությունը Մերձավոր Արևելքում: Այն կարտադրի ջարժական էլեկտրակայաններ, ջարժիչներ և այլ մեքենաներ: Այդ գործարանի շինարարության գլխավոր ինժեներն է Երևանի հիդրոպոմպերի գործարանի նախկին դիրեկտոր Սուրեն Սամարյանը, իրեն հետ ունենալով հայաստանցի մի խումբ մասնագետներ: Հայաստանի ձեռնարկությունները այս գործարանի կառուցման համար մատակարարում են անհրաժեշտ սարքավորանք:

Աֆղանստանի խոշորագույն ջրահեղեղակայանի շինարարությանը գործուն մասնակցություն են ցույց տալիս մի խումբ հայ ինժեներներ, որոնք իրենց վարպետությունը ձեռք են բերել Սևան—Հրազդանի ջրահեղեղակայանների կառուցման ժամանակ:

Սոմալիում հայ մասնագետներն օգնում են տեղացիներին կառուցելու ռադիոկայաններ, հիվանդանոցներ, դպրոցներ, պանրագործարաններ:

Երևանի բարեկարգում.— Ընթացիկ տարում զգալի աշխատանքներ են կատարվելու Երևանի հետագա բարեկարգման համար: Բնակարանային հսկայական շինարարության հետ զուգընթաց, մեծ ուշադրություն է նվիրվելու հասարակական-կենցաղային սպասարկման և բարեկարգման գործին:

Բացվելու են մի շարք նոր փողոցներ: Վերակառուցվելու և լայնացվելու են Աբովյան ու Տերյան փողոցների որոշ հատվածները: Աբովյան փողոցը կդառնա պուրակ-պոստակայր: Կշարունակվի Հրազդանի ձորի հետագա բարեկարգումը, կկառուցվեն նոր ջրավազաններ ու սահմաններ, կկառուցվեն ձորալանջերը, կսաֆալտապատվեն նոր ուղիներ, կշարունակվի Երևանի լճի կառուցումը:

Երթևեկությունը բարելավելու համար քաղաքը կստանա լրացուցիչ էլեկտրաբաղաժի 20 նոր վագոն, 20 տրոլեյբուս, 93 ավտոբուս և 265 տաքսի ավտոմեքենա:

Այժմ Երևանի ջրմուղը մեկ վայրկյանում քաղաքին տալիս է 2 600 լիտր խմելու մաքուր ջուր: Դա չի բավարարում: Այս տարի կսկսվի մի նոր ջրմուղի կառու-

ցումը: Այն սկիզբ է առնելու Կապույտ լճից և մեկ վայրկյանում տալու է 3 000 լիտր ջուր, որն ամբողջովին օգտագործվելու է գործարանային կարիքների համար, իսկ դրա փոխարեն գործարաններին տրվող մաքուր ջուրը ամբողջովին հատկացվելու է բնակչության կարիքներին: Նոր ջրմուղի կառուցման վրա կծախսվի շուրջ 6 000 000 ռուբլի:

Պանսիոնատ Սևանի ափին.— Մայիսի սկզբներին սկսեց գործել գեղատեսիլ Սևանի ափին կառուցված պանսիոնատը՝ ռեստորան-հյուրանոցը: Այն գտնվում է թերակղզու և Ծովագյուղի միջև ընկած հատվածում, դեպի Թրիլիսի տանող խճուղու եզրին, բարձրաբերձ ժայռի կատարին: Չորս հարկանի այս գեղեցիկ շենքը, որը կոչվում է «Աղթամար», ունի հարմարավետ ննջասենյակներ, ջրեղ ռեստորան, հանգստի և վանպան խաղերի սենյակներ:

Շենքը պատկանում է տուրիստական ընկերության: Այստեղ կհանգստանան Սովետական Միության տարբեր հանրապետություններից և արտասահմանից ժամանած տուրիստներ:

Առաջիկա տարիներին նախատեսվում է Սևանի ափերին կառուցել մի շարք այսպիսի հյուրանոց-ռեստորաններ:

Նոր կառուցումներ.— 1964 թվականի ընթացքում Երևանում կառուցվելիք բազմաթիվ բնակարանային, գործարանային, կենցաղային և հասարակական շենքերից բացի, կառուցվելու են դպրոցական չորս նոր շենքեր 4 000 աշակերտների համար, դպրոցական 6 շենքեր վերակառուցվելու և ընդարձակվելու են, կառուցվելու են մանկապարտեզի 7 նոր շենքեր: Կառուցվելու են 2 նոր հիվանդանոցներ և ընդարձակվելու են եղած 2 այլ հիվանդանոցների շենքերը:

Աշխարհը ավարտվելու է Սունդուկյանի անվան դրամատիկական թատրոնի նոր շենքի կառուցումը: Այն կունենա 1 000 տեղանոց սրահ, հարակից բոլոր հարմարություններով:

Հետաքրքրական թվեր.— Սովետական իշխանության տարիներին՝ 1921-ից մինչև 1963 թվականը ներառյալ, Հայաստանում հրատարակվել է 27 150 անուն գիրք՝ գեղարվեստական, գիտական, գյուղատնտեսական, քաղա-

քական և այլ բնույթի, շուրջ 156 000 000 ընդհանուր տպաքանակով: Միայն գեղարվեստական գրքերը (ինքնուրույն և թարգմանական) կազմում են 4 872 անուն՝ ավելի քան 31 000 000 տպաքանակով:

Մինչև սովետական կարգերի հաստատումը, Հայաստանի ներկա սահմաններում կար 13 գրադարան 9 000 կտոր գրքերով: Այժմ մեր հանրապետության մեջ գործում են գիտատեխնիկական, ուսումնական, հանրային և արհմիութենական 2 000 գրադարաններ, որոնք ունեն շուրջ 19 000 000 գիրք:

Ֆրանսահայ նկարիչների ցուցահանդես.— Վերջերս Հայաստանի պետական պատկերասրահում բացվեց Ֆրանսահայ նկարիչների ստեղծագործությունների ցուցահանդես: Ներկայացված էին տարբեր ժանրի շուրջ 70 կտավներ, որոնք բոլորն էլ Հայաստան էին ուղարկված իբրև նվեր պետական պատկերասրահին:

Ցուցադրված գործերի մեջ կային Գառուդի (Գառնիկ Զուլումյան), Գ. Ժերանյանի, Բերժոյի, Մ. Զիբուխյանի, Շ. Շաբանյանի, Բ. Բողոսյանի, Ա. Մանդինյանի, Հ. Թորոսյանի և ուրիշների կտավները:

Ցուցահանդեսն արժանացավ ջերմ ընդունելության և մեծ հետաքրքրությամբ էր դիտվում այցելուների կողմից:

Ամերիկահայ դիրժյորը Երևանում.— Մայիսի 9-ին, Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում, հանդես եկավ ամերիկահայ հայտնի դիրժյոր Հայկ Յաղջյանը: Նա ղեկավարում էր ֆիլհարմոնիայի սիմֆոնիկ նվագախումբը: Ծրագրի մեջ մտնում էին Հալոնի, Բրամսի և ամերիկահայ ժամանակակից կոմպոզիտոր Ալան Հովհաննեսի ստեղծագործություններից: Համերգն անցավ մեծ հաջողությամբ: Երևանի երաժշտասեր հասարակայնությունը ջերմ ընդունելություն ցույց տվեց դիրժյորին:

Հայկ Յաղջյանը ԱՄՆ-ում ճանաչված և սիրված երաժիշտ է: 14 տարեկանից նա նվիրվել է երաժշտության: Հետագային արժանացել է մի շարք մրցանակների, որոնցից նշանավորը դիրժյորների միջազգային մրցանակն է՝ ստացված Անգլիայում: Նա հիմնել և 5 տարի ղեկավարել է Ֆրեզնոյի սիմֆոնիկ նվագախումբը: Հ. Յաղջյանը համերգներով հանդես է եկել ԱՄՆ-ի և Կանադայի մի շարք քաղաքներում և ներկայումս ղեկավարն է Պիտսպուրգի սիմֆոնիկ նվագախմբի:

